

Pridnost in lenoba.

§ 5. Delaj v pravem redu.

Večkrat se govori o neki pridnosti, ki pa ni pridnost, marveč bi jo smeli imenovati delavno lenobo. Nekateri ljudje niso sicer brez dela, delajo celo mnogo; a ne delajo tega, kar bi morali delati, ali pa ne delajo o pravem času. Svojih opravil si ne znajo prav razdeliti. Letajo zdaj sem zdaj tja, kakor bi bili brez glave; lote se zdaj tega, zdaj onega; mučijo sebe, ljudi in živali ter pokončavajo orodje. In vendar imajo le malo koristi od svojih zmedenih naporov, ker mnogo zamude, pozabijo, ali pa naredo narobe. Taka nerednost pri opravljenih je podobna uri, ki nima kazala; gre in gre vedno, a nihče ne ve koliko je.

Pravi red pa ni lahka reč. Navadno se človeku najtežje zdi to, kar bi moral delati, in ga bolj veseli le kaj drugega, kaj takega, kar ni zapovedano, kar je prostovoljno in bolj ugaja njegovi naravi.

To slabo nagnenje najbolje premagamo s tem, ako se zgodaj privadimo nekega določenega dnevnega reda. Za vsako imenitno opravilo si odločimo gotovo dobo: ob določeni uri je treba vstati in moliti, če možno, iti k sv. maši; natanko naj se določi čas za posamezna opravila med dnevom. Enako naj se daljša opravila že naprej modro porazdelijo po tednih, mesecih, letnih časih itd.

V tem določevanju naj se pazi zlasti na tele reči:

1. Kar moreš danes storiti, ne odlašaj na jutri; en »danes« je več vreden kot dva »jutri«. Tudi se ne more naprej vedeti, kaj posebnega utegne prinesiti nastopni dan. Sploh je nepotrebno odkladanje jako škodljivo. S tem se opravila namreč le množijo in kopičijo, ker odloženemu delu je treba pridejati še novo nalogo novega dne; dvojno nalogo je pa gotovo težje prevladati nego eno samo. Tudi se rado pozabi, kar se je odložilo. Zato pravi pregovor: Kar se odklada, se rado odloži — za vse-

lej. In res so nekatera odkladanja taka, da se ne dajo nikdar več popraviti. Le pomisli, kolika škoda, ako se je tako zanikarno odložila jako imenitna reč. Marsikomu je taka zanikernost že kratila »kredit« in ž njim dobro službo.

Največkrat je nepotrebneга odkladanja kriva res le lenoba, ki se že naprej straši dela, češ, kako bo težko, kako bo dolgotrajno, da ga ne bo mogoče zmagati itd. Ko bi se mesto lenobnega izgovarjanja takoj pogumno lotili dela, bi bilo že skoro storjeno, predno bi se utegnili strašiti! **L e n u h s e n a j p r e j o s m e š i s t e m, k e r n e z n a z a č e t i.**

2. Pri določevanju opravil naj pridejo najprej na vrsto taka, ki so z a p o v e d a n a — stanovske dolžnosti. Potlej še le, če ostaja kaj časa, naj se opravljajo tudi prostovoljna. Ne moremo si namreč misliti izvrstnega človeka, ki bi zanemarjal svoje stanovske dolžnosti. Komu bi bil n. pr. podoben kmet, ki bi zanemarjal obdelovanje zemljišča in svoje gospodarstvo, pa bi se raje pečal z gosposkimi deli? Kakšna potvara bi bil učenec, dijak, ki bi se ukvarjal le z drugimi rečmi, zanemarjal pa učenje in druge zahteve! Kar je bilo (in je) res izvrstnih mož, jih diči v prvi vrsti to, da so vestno in natančno izpolnjevali dolžnosti svojega stanu. Tega se prav lahko prepriča vsakdo, ki pazno čita življenjepise svetnikov in drugih izvrstnih ljudi.

3. Pri prostovoljnih opravkih si najprej izbiraj najimenitnejše in najkoristnejše ter zlasti take, ki so v tesnejši zvezi s tvojimi stanovskimi opravili. Poleg šolskih knjig n. pr. prebiraj še druge, ki obravnavajo šolske predmete natančneje in temeljiteje. Oglej si tvarino šolske knjige že nekoliko naprej, da ti bo potlej tem jasnejša učiteljeva razlaga itd. Slikar naj bi vsekako poprej proučil imenitnejše knjige svoje stroke, predno si morda omisli kako učeno knjigo o matematiki, zvezdoznanstvu itd. Najprej potrebno, potlej koristno in še le potlej prijetno in zabavno.

* * *

Pratika nam izvrstno pojasnuje ta nauk. Tu nam izpričuje že obleka in drugi znaki svetnikov iz raznih stanov, da so se zveličali s tem, ker so natančno izvrševali dolžnosti vsak svojega stanu: sveti papeži, škofje in mašniki, sveti cesarji in kralji; sveti rokodelci, posli in delavci itd. To nam daje nauk, svèt in opomin, da bomo le tako dosegli svoj namen, ako smo vsak po svojem stanu to v popolni meri kar smo: dobri učenci, izvrstni dijaki, pridni posli, poslušni sinovi in hčere, vzgledni gospodarji in gospodinje, vestni uradniki itd., itd.

Dva redna postopača. Neki francoski škof nam pripoveduje to-le: Leta 1887 ali 1888 me je obiskala jako imenitna in spoštovana gospa. Med pogovorom jo vprašam: »Kaj delata vaša sinova, gospa?« (Bilo je to v majniku.) »Moja sinova«, mi odgovori gospa, »imata v spomladi navado, da jahata.« — »In kaj bosta delala poleti?« — »Poleti pojdetaj v morske kopeli.« Vprašam še nadalje: »In v jeseni?« — »V jeseni bosta hodila na lov.« Stavim še končno vprašanje: »In pozimi?« — »Pozimi pa pojdemo v Pariz, da izvršujeta svoje družbinske dolžnosti.« — »Vaša sinova jahata spomladi, se kopljeta poleti v morju, lovita v jeseni in gresta po zimi v Pariz!!! sem vzkliknil na pol resno na pol šaljivo. »Gospa, vaša sinova sta res to, kar jima smemo reči — *d v a l e n u h a š t i r i h l e t n i h č a s o v!*« Globoko je vzdihnila gospa, kar me je prepričalo, da me razume in da začne tudi misliti na posledice.

Kaj ne, vi mladi čitatelji, pa hočete biti — ravno nasprotno — pridni delavci štirih letnih časov!

Zakaj ni »ribniški« pastir zgodaj vstal? Priden Ribničan je zjutraj zgodaj klical svojega sinka, naj žene krave past. Prične se tak-le dvogovor: »Matevž, oj Matevž!« — »Kaj je?« — »Vstani, da boš gnal krave past!« — »Kakšno vreme je?« — »Čisto jasno.« — »Ali bodo pa šle, šle!« pa je zaspal.

Čez nekaj časa pokliče oče zopet: »Matevž, oj Matevž!« — »Kaj je?« — »Vstani in ženi krave past!« — »Kakšno vreme je?« — »Vse oblačno.« — »Ali bo pa lilo, lilo!« in se je zopet potuhnil.

Oče ga pride klicat še tretjič: »Matevž, oj Matevž!« — »Kaj je?« — »I, vstani, da boš gnal krave past!« — »Kakšno vreme je?« — »Malo je jasno, malo oblačno!« — »Ali bo pa dolg čas, dolg čas!« in zaspi zopet.

Pravijo, da ga je zdaj oče pustil, rekoč: »Naj le spi, morda je revče bolno!« Ali verjamate? Jaz tudi ne; zakaj Ribničan je preveč moder, da bi svojega sina tako neumno učil — odlašati potrebno delo!

Cesarjevič **Ludovik Napoleon** je padel v vojski v južni Afriki. Ravno predno so ga napadli Culukafri, ga je še svaril neki višji častnik, da naj se umakne, naj beži, ker je nevarnost. Cesarjevič odgovori: »O, le še deset minut ostanimo tukaj, da popijemo kavo!« — Ni pa še minilo deset minut, ko jih napade sovražna tolpa; nekaj se jih reši, cesarjeviča pa prebodejo sovražne sulice. Cesarico je tako užalostila nagla smrt ljubljenega sina, da je same žalosti prišla ob pamet. Vedno je ponavljala: »To je bila njegova velika napaka od otroških let. Nikoli ni hotel ob določenem času iti zvečer v posteljo, zjutraj pa ne iz postelje. Vselej je prosil in se dobrikal: »O, le še deset minut!« In če je bil tako zaspan, da ni mogel govoriti, je vzdignil rokice in razklenil deset prstkov, češ, da še deset minut si želi namečka.« — Oj, kako usodepolna je bila ta trmasta nerednost!

Izučilo ga je . . .

Spisal S. S.

Hudo je bil bolan poštarjev Blažek, hudo. Dejali so mu mamica. »Blažek, nikaar se ne hodi kopat, voda je še mrzla; prehladil se boš. Oče so mu pokazali šibo in so rekli: »Blažek, če se greš kopat, bo tále pela.« Blažek se je spomnil, kako je hudo, če pada palica, in je sklenil, da ne gre od doma in se ne gre kopat.

Res bi ne bil šel, ko bi ne bilo na svetu Boštetovega Jožka. Ta Jožek je bil ondaj zapeljivec